

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ТИПОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ І
ТРАНСФЕРУ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

Освітньо-професійна програма

«Німецька мова і література»

перший (бакалаврський) рівень освіти

Галузь знань

01

Освіта / Педагогіка

Спеціальність

014 Середня освіта

(за предметними спеціальностями)

Спеціалізація

014.02 «Середня освіта (мова та література (німецька))»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Типологічні проблеми інтерференції і трансферу у вивченні іноземної мови (вибіркові дисципліни / професійна практична підготовка)
Викладач (-і)	Кандидат філологічних наук, доцент Остапович Олег Ярославович Завідувач кафедри німецької філології
Контактний телефон викладача	050 513 96 01
E-mail викладача	oleg.ostapovych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	денна, заочна, дистанційна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://ceeq.pnu.edu.ua www.d-learn.pnu.edu.ua http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Відповідно до Плану-графіку контролю самостійної роботи викладачами кафедри, на якій читається дисципліна
2. Анотація до курсу	
Курс порівняльної типології традиційно будується на основі знань, одержаних студентом з теоретичних курсів фонетики, граматики, лексикології, стилістики, історії німецької мови з урахуванням практичного матеріалу відповідних аспектів української мови. Свідоме вивчення іноземної мови у вищій школі спирається на порівняння її спільних і відмінних явищ з відповідними (чи відсутніми) в рідній мові. Основу типологічного порівняння мов становлять одиниці відповідних мовних рівнів — звук (фонема), морфема, слово (лексема), синтаксема, а також притаманні їм у кожній мові особливості, в яких знаходять прояв ізоморфні та аломорфні риси метамови і порівнюваної з нею мови. Належна увага надається типологічній характеристиці фонетичних (фонологічних) явищ, морфологічних категорій частин мови, лексичних та синтаксичних явищ. Саме тому навчальна дисципліна Типологічні проблеми інтерференції і трансферу у вивченні іноземної мови покликана під мовно-дидактичним, педагогічним кутом зору узагальнити базові теоретичні знання з даних дисциплін та надати їм дидактичного спрямування, акцентуючи увагу на вивчення ізоморфних, трансферних явищ та їх дидактичному опрацюванні у практиці навчання іноземної мови, а також на всебічний аналіз типології аломорфії та міжмовної інтерференції для її запобігання в навчальній діяльності.	
3. Мета та цілі курсу	
Мета курсу – озброїти майбутніх вчителів іноземної мови вмінням знаходити та ефективно використовувати при навчанні іноземному мовленню спільні та відмінні риси в системах різних рівнів іноземної та рідної мов, а також вмінням уникати інтерференції фонетичних, лексичних і граматичних особливостей цих мов. Завдання курсу : • виявити ізоморфні/аломорфні явища в підсистемах німецької та української мов; • провести зіставний аналіз даних явищ на фонетичному, фонологічному, морфологічному, лексичному, синтаксичному рівнях; • дати характеристику аломорфних явищ у відповідних підсистемах порівнюваних мов.	
4. Результати навчання (компетентності)	
У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати основні терміни і поняття, якими послуговуються в типології; види типологічних досліджень; типи мов та мовні універсали; зв'язок порівняльної типології з іншими лінгвістичними дисциплінами; способи вираження граматичних категорій, їх відмінності в основних функціональних значеннях частин мови; морфологічну структуру слова у німецькій та українській мовах, вміти виявляти ізоморфні та аломорфні явища в мікросистемах німецької та української мов; зіставно	

ідентифікувати їх у системі кожної мови зокрема; зробити порівняльно-типологічну характеристику звукової будови німецької та української мов; визначити присутні та відсутні граматичні категорії в системі іменника, дієслова, займенника та прикметника; дати характеристику основних спільних та відмінних для обох мов рис речення; зіставно показати лексичні та словотвірні системи порівнюваних мов.

Це передбачає формування таких компетентностей

4.1. Загальні компетентності

- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми
- Здатність спілкуватися німецькою мовою.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

4.2 Фахові компетентності

- Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
- Здатність використовувати в професійній діяльності знання традиційних і новітніх теорій, напрямків, методів і технологій в галузях педагогіки, психології та методики навчання іноземних мов.
- Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати німецьку мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.
- Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.
- Здатність планувати, організовувати та проводити уроки та навчальні курси з основної і другої іноземної мови та німецької літератури, а також оцінювати навчальні досягнення учнів.
- Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.
- Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

4.3 Результати навчання

- Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
- Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
- Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію німецької мови і літератури і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
- Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.
- Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
- Використовувати німецьку мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.
- Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної освітньої спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

- Володіти методикою проведення навчальних занять у ЗЗСО; використовувати різноманітні ефективні форми, прийоми й методи навчання; аналізувати результати засвоєння учнями навчального матеріалу з предмету; оцінювати знання, уміння та навички у системі відповідної шкали оцінювання.
- Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.
- Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів німецькою мовою.
- Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	16
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20
самостійна робота	54

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
VII	014 Середня освіта	4	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
1. GRUNDBEGRIFFE DER SPRACHTYPOLOGIE ALS EINES TEILGEBIETES DER LINGUISTIK 1. Typologie, ihre Stellung in der Sprachwissenschaft. 2. Gegenstand und Aufgaben der Typologie. 3. Der Inhalt des Begriffes "Sprachtypologie" 4. Teilgebiete der Sprachtypologie 5. Die vergleichende Typologie der Fremdsprache und Muttersprache als ein Zweig der Einzeltypologie. 6. Isomorphie und Allomorphie in der Typologie. 7. Der Begriff der Etalonsprache. 8. Die vergleichende	Лекція, семінар	2, 3, 8, 14, 17	4 2	10	Вересень 2019

Typologie und die anderen linguistischen Disziplinen.	Лекція,	7, 11, 12, 13, 16	4	10	Вересень 2019
2. TYPOLOGIE DER PHONOLOGISCHEN SYSTEME	семінар		2		
1. Der Begriff der phonologischen Ebene.					
2. Kriterien der typologischen Charakteristik phonologischer Systeme					
3. Typologische Merkmale des Subsystems der Vokale von den zu vergleichenden Sprachen.					
4. Typologische Merkmale des Subsystems der Konsonanten von den zu vergleichenden Sprachen.					
5. Typologische Charakteristiken von suprasegmentalen Mitteln von den zu vergleichenden Sprachen:					
5.1. Typologische Merkmale der Betonung ;					
5.2. Typologische Eigenschaften der Intonation.					
6. Typologie der Interferenzfehler auf der phonetischen Ebene.					
3. TYPOLOGIE DER MORPHOLOGISCHEN SYSTEME	Лекція,	1, 4, 5, 6, 9, 10, 15	4	10	Жовтень 2019
1. Der Begriff der morphologischen Ebene der Sprache.	семінар		2		
2. Die Kriterien der typologischen Gegenüberstellung					

morphologischer Systeme. 3. Typologie der Wortklassen. 4. Typologie der grammatischen Kategorien in den zu vergleichenden Sprachen. 5. Die nominalen Kategorien. 6. Die verbalen Kategorien. 7. Typische Fehler auf der morphologischen Ebene	Лекція, семінар	1, 4, 5, 6, 9, 10, 15	4 2	10	Листопад 2019
4. TYPOLOGIE DER SYNTAKTISCHEN SYSTEME 1. Der Begriff der syntaktischen Ebene der Sprache. 2. Die Typen der syntaktischen Beziehungen und der syntaktischen Verbindung. 3. Die Arten der beiordnenden und unterordnenden syntaktischen Verbindung und ihre Ausdrucksmittel. 4. Typologie der Wortverbindungen. 5. Typologie des Satzes. 6. Typologie der Satzglieder. 7. Typische Fehler auf der syntaktischen Ebene.	Лекція, семінар	1, 3, 4, 5, 6, 10, 14, 15, 17	4 2	10	Грудень 2019
5. TYPOLOGIE DER					

LEXIKALISCHEN SYSTEME					
1. Der Begriff der lexikalischen Ebene der Sprache. 2. Die Kriterien der typologischen Gegenüberstellung der lexikalischen Systeme. 3. Typologie der Wortbildung in den zu vergleichenden Sprachen. 4. Typische Fehler auf der lexikalischen Ebene.					
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт „9.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Участь в роботі впродовж семестру/залік - 100 Поточний контроль включає: тестування, виконання практичних завдань, самостійну роботу, усне опитування, реферат, доповідь, дистанційне навчання – тести. Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Допуск до заліку становить максимум 50 балів, бал за складання заліку (підсумковий контроль) становить максимум 50 балів. Студент, який не набрав 25 балів, до заліку за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання заліку за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).				
Вимоги до письмової роботи	Передбачене одне письмове підсумкове тестування, яке охоплює 50 завдань, з них кожне оцінюється по 0,5 балів (максимальна кількість балів – 25). Зразок підсумкової контрольної роботи (тесту) наведено в робочій програмі				
Семінарські заняття	Усні відповіді, реферат, виступ, тести, доповідь, дистанційне навчання. Оцінюються по п’ятибальній системі				

	Оцінюється відвідуваність усіх 5 занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість 25 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з ваговим коефіцієнтом 1.
Умови допуску до підсумкового контролю	Позитивні оцінки з поточного контролю знань за змістовними модулями (оцінювання роботи студента під час практичних занять; поточне тестування після вивчення розділу; реферат) При виставленні допуску до заліку (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин, при виконанні завдань для самостійної роботи, а також бали підсумкового тестування.

7. Політика курсу

Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу (модуль 1) та бали, отримані під час заліку (модуль 2). Допуск до заліку передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного, модульного та підсумкового контролю. При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізньєнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань; списування та плагіат, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять. На консультаціях викладача студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять і письмової роботи. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 і Положення 2
--

Рекомендована література

1. Аракин В.Д. Сравнительная типология английского и русского языков. Л., 1979. 2. Березин Ф.М. История лингвистических учений. М., 1975. 3. Жлуктенко Ю.О./відп. ред./ Нариси з контрастивної лінгвістики К.,1970. 4. Жлуктенко Ю.О. (відп. ред.). Німецько-українські мовні паралелі. К.1977. 5. Жовтобрюх М.А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. К., 1982. 6. Зеленецкий А.Л., Монахов П.Ф. Сравнительная типология немецкого и русского языков. М., 1983. 7. Козьмин О.Г., Сулемова Г.А. Фонетика немецкого языка. М.1982. 8. Кондратов Н.А. История лингвистических учений. М., 1979. 9. Крушельницкая К. Г. Очерки по сопоставительной грамматике немецкого и русского языков. М., 1961. 10. Русанівський В.М. Українська мова. К., 1978. 11. Domińczak U. Zur Arbeit an der Aussprache der deutschen Allophone. Daf, 3/1983. 12. Hirschfeld U. Zur Interferenz im Bereich der Phonologie and Phonetik. DaF, 1/1983. 13. Hirschfeld U. Ergebnisse des Sprachvergleiche Spanisch-Deutsch im Bereich der Phonologie und Phonetik. Daf, 3/83 14. Hösselbarth L. Zum Vergleich natürlicher Sprachen. "Sprachpflege", 6/1987. SS.77-79. 15. Korunets I.V. Contrastive Typology of the English and Ukrainian Languages. Kiev, 1995.
--

16. Rausch R., Rausch I. .Deutsche Phonetik für Ausländer. Berlin. 1993.
17. Sternemann R. u.a. Einführung in die konfrontative Linguistik. Leipzig. 1985.

Викладач Остапович Олег Ярославович